

Sygn. akt XVC575/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 czerwca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku w XV Wydziale Cywilnym w składzie:

Przewodniczący: SSO Ewa Tamowicz

Protokolant: sekr. sąd. Joanna Seredzińska

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2016 r.

sprawy z powództwa K. S.

przeciwko U. K.

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanej U. K. na rzecz powódki K. S. kwotę 1 163,52 zł. (jeden tysiąc sto sześćdziesiąt trzy złote 52/100) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 17 października 2015 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty.
2. Umarza postępowanie w zakresie cofniętego powództwa.
3. Oddala powództwo w pozostałym zakresie.
4. Odstępuje od obciążenia pozwanej U. K. kosztami postępowania w sprawie.
5. Nakazuje ściągnąć od powódki K. S. na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 10 007,75 zł. (dziesięć tysięcy siedem złotych 75/100) tytułem opłaty od pozwu, kwotę 25 zł. (dwadzieścia pięć złotych) tytułem wydatków w sprawie oraz kwotę 794,86 zł. (siedemset dziewięćdziesiąt cztery złote 86/100) tytułem kosztów opinii biegłych.

XVC575/13

UZASADNIENIE

Powódka K. S. w pozwie skierowanym przeciwko U. K. (k. 2-3) wnosila o zasądzenie kwoty 302 500 zł. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu oraz kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu powódka wywiodła, że spadkodawca M. K. (1) – ojciec powódki - zmarł dnia 17 listopada 2012 r. Spadek po nim, na podstawie testamentu, nabyła wprost pozwana będąca jego żoną. W skład spadku wchodziły:

- prawo odrębnej własności lokalu mieszkalnego w S. przy ul. (...) o wartości 810 000 zł.;
- środki pieniężne na rachunkach bankowych w kwocie 350 000 zł., na co składają się: odszkodowanie za mienie zabużańskie wypłacone po dziadkach spadkodawcy, środki ze sprzedaży mieszkania w S. przy ul. (...) oraz garażu stanowiących spadek po matce oraz ekwiwalent z wojska z tytułu niewykorzystania kwatery stałej;
- samochód T. (...) o wartości 30 000 zł.;
- nakład na gruncie dzierżawionym – domek w J. o wartości 40 000 zł.

Dalej powódka wywiodła, że w razie dziedziczenia ustawowego dziedziczyłyby wraz z pozwaną po 1/2 spadku. Powódka nie otrzymała żadnych darowizn od ojca mających wpływ na obliczenie schedy spadkowej.

Pozew został wniesiony do Sądu Okręgowego w Gdańsku w dniu 9 lipca 2013 r. (koperta k.32).

Pozwana U. K. w odpowiedzi na pozew (k. 74-76) uznała roszczenie powódki, co do zasady, zakwestionowała jednak wysokość dochodzonego roszczenia i sposób jego ustalenia jako zawyżonego. Zakwestionowała także roszczenie powódki o zapłatę odsetek od dnia wniesienia pozwu, albowiem w dacie wniesienia pozwu postanowienie Sądu Rejonowego w Sopocie z dnia 17 maja 2013 r. o stwierdzeniu nabycia spadku było nieprawomocne, gdyż powódka złożyła od niego apelację. Postanowienie to uprawomocniło się dopiero 18 grudnia 2013 r.

W uzasadnieniu pozwana zakwestionowała wskazaną w pozwie wartość nieruchomości przy ul. (...) w S. i wniosła o jej ustalenie na kwotę 739 393,55 zł. Pozwana zaprzeczyła, aby w dniu śmierci spadkodawcy posiadał on na rachunkach bankowych oszczędności w kwocie 350 000 zł. stanowiące jego majątek odrębny. Wywiodła, że środki zgromadzone na rachunkach bankowych stanowiły majątek wspólny spadkodawcy i pozwanej. Pozwana wskazała, że pieniądze ze sprzedaży mieszkania przy ul. (...) oraz garażu – nieruchomości stanowiących spadek po matce spadkodawcy - zostały wydane na różne potrzeby. Zapłacono z nich podatek od sprzedaży, a znaczną ich część otrzymała powódka na generalny remont swojego mieszkania i na bieżące potrzeby i comiesięczne wsparcie powódki. Podobnie pieniądze stanowiące ekwiwalent za mienie zabużańskie po dziadkach spadkodawcy nie znajdowały się w chwili śmierci spadkodawcy na rachunkach bankowych, gdyż wcześniej zostały wydane na bieżące potrzeby spadkodawcy i pozwanej. Pieniądze z tytułu ekwiwalentu z wojska nie znajdowały się na rachunkach bankowych w chwili śmierci spadkodawcy, gdyż otrzymał je dwadzieścia lat wcześniej. Część tych pieniędzy powódka otrzymała na wykup mieszkania, a pozostałe zostały zużyte na bieżące potrzeby. Pozwana zaprzeczyła także, aby samochód T. stanowił majątek osobisty spadkodawcy. Samochód ten stanowił majątek wspólny małżonków K., a jego wartość pozwana określiła na kwotę 24 000 zł. Pozwana zaprzeczyła także, aby spadkodawca uczynił nakład na gruncie dzierżawionym w J..

Pozwana wniosła także o obniżenie wartości spadku o kwotę 4 100,95 zł., którą wydała na koszty pogrzebu i stypę, przy czym wskazała, że koszty pogrzebu wynikające z przedstawionych faktur obniżyła o kwotę 4 000 zł. zasiłku pogrzebowego.

Pozwana wniosła także o oddalenie wniosku powódki o zasądzenie kosztów postępowania i wniosła o zasądzenie tych kosztów od powódki na rzecz pozwanej wskazując, że pozwana nie dała powodu do wniesienia powództwa w tej sprawie. W rozmowach z powódką pozwana zobowiązywała się do zapłaty zachowku po uprawomocnieniu się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku i wejściu w posiadanie należnej powódce kwoty. Powódka deklarowała, że nie spieszy się jej, po czym zaskarżyła postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku i przesała pozwanej wezwanie do zapłaty z dnia 7 czerwca 2013 r. Powódka mogła uzyskać zaspokojenie swojego roszczenia bez kierowania sprawy na drogę sądową.

W dniu 15 maja 2014 r. pozwana dokonała na rachunek bankowy powódki wpłaty kwoty 200 000 zł. Jako tytuł wpłaty wskazano "zapłata zachowku, sprawa XVC575/13 Sąd Okręgowy w Gdańsku Wydział Cywilny" (k. 172). Pismem z dnia 15 września 2014 r. (k. 228) powódka cofnęła żądanie pozwu, co do zapłaty kwoty 189 743 zł. i wobec tego domagała się zapłaty kwoty 112 257 zł. z odsetkami od dnia 16 maja 2014 r. do dnia zapłaty. Wniosła o umorzenie postępowania w pozostałej części i zasądzenie kosztów.

W uzasadnieniu powódka wskazała, że na podstawie przepisu art. 451 par. 1 kc dokonała rozliczenia kwoty długu w ten sposób, że naliczyła odsetki ustawowe od dnia 23 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty od kwoty żądania to jest 302 500 zł., co wyniosło kwotę 10 257 zł. Za termin wpłaty najbardziej korzystny dla pozwanej przyjęła 23 grudnia 2013 r. (postanowienie spadkowe stało się prawomocne 18 grudnia 2013 r.). Z kwoty zapłaconej zaliczyła 10 257 zł. na zaległe odsetki. Po rozliczeniu wpłaty kwota żądania wynosi 112 257 zł.

Na rozprawie dnia 15 stycznia 2015 r. (czas 00:26:14) pozwana wyraziła zgodę na cofnięcie pozwu w zakresie zapłaconej przez nią kwoty 200 000 zł.

W dniu 16 października 2015 r. pozwana dokonała na rzecz powódki zapłaty kwoty 30 000 zł. Jako tytuł wpłaty wskazano "zapłata zachowku, sprawa XVC575/13 Sąd Okręgowy w Gdańsku Wydział Cywilny" (k. 411).

Na rozprawie dnia 7 czerwca 2016 r. (czas 01:01:01-01:10:24) pełnomocnik powódki oświadczył, że domaga się zapłaty zachowku w kwocie 50 586 zł. wraz z kosztami postępowania z uwagi na to, że dokonał zaliczenia wpłaconych przez pozwaną kwot na zaległe odsetki. Cofnął powództwo, co do 30 000 zł. zapłaconych przez pozwaną, tak jak wcześniej cofnął powództwo, co do kwoty 200 000 zł. wcześniej zapłaconej. Cofnął powództwo, co do kwoty 37 124 zł. z uwagi na to, że w toku postępowania nie potwierdziła się wartość przedmiotu sporu wskazana w pozwie, czyli podstawa ustalenia wartości zachowku.

Na tej samej rozprawie pozwana wyraziła zgodę na cofnięcie pozwu, co do kwot 37 124 zł., 200 000 zł. i 30 000 zł. Nie zgodziła się na dokonanie zaliczenia wpłat na odsetki i kwotę roszczenia, której pełnomocnik na rozprawie zażądał (czas 01:10:24).

Sąd ustalił i zważył, co następuje:

Bezspornym w sprawie jest, że powódka jako córka, a pozwana jako żona spadkodawcy M. K. (1) są jego jedynymi spadkobiercami ustawowymi. Bezspornym jest i to, że spadkodawca zmarł w dniu 17 listopada 2012 r.

Postanowieniem z dnia 17 maja 2013 r. Sąd Rejonowy w Sopocie stwierdził, że spadek po M. K. (1) na podstawie testamentu z dnia 13 kwietnia 2002 r., otwartego i ogłoszonego dnia 17 maja 2013 r., nabyła w całości wprost żona U. K..

Postanowieniem z dnia 18 grudnia 2013 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił apelację powódki od postanowienia z dnia 17 maja 2013 r.

Dowód: postanowienie z dnia 17 05 2013 r. w sprawie INS676/12 k. 21, 53, wnioski o otwarcie i ogłoszenie testamentu k. 51, testament k. 52, postanowienie z dnia 18 12 2013 r. k. 54 akt.

W dacie śmierci M. K. (1) był wyłącznym właścicielem lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość położonego w S. przy ul. (...). Lokal ten składał się z 4 pokoi, kuchni, hollu, łazienki, przedpokoju, korytarza, piwnicy i garażu. Z prawem tym związany był udział w 1/2 w prawie własności nieruchomości wspólnej, w tym w działkach nr (...) o powierzchni całkowitej 643 m/2 zapisanych w księdze wieczystej nr (...) Sądu Rejonowego w Sopocie.

W dziale IV tej księgi wypisana była hipoteka przymusowa łączna zwykła w kwocie 3 606,45 zł. na rzecz Gminy M. S. dla zabezpieczenia wierzytelności z tytułu nie uiszczonych należności związanych z opłatą za przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności.

Wartość prawa do tego lokalu według stanu z dnia śmierci spadkodawcy i cen obowiązujących w dacie zamknięcia rozprawy wynosiła 651 306 zł.

Dowód: wydruk księgi wieczystej k. 8-20, akta postępowania podatku od spadku po M. K. (2) – koperta k. 228, opinia pisemna biegłej J. D. k. 424-438, opinia ustna uzupełniająca na rozprawie dnia 7 06 2016 r., zeznania świadka M. S. na rozprawie dnia 1 07 2014 r. (czas 00:28:57-00:59:38), zeznania powódki na rozprawie dnia 24 04 2014 r. (czas 00:01:48-00:12:31) i na rozprawie dnia 15 01 2015 r. (czas 00:34:25-01:09:27), zeznania pozwanej na rozprawach: 24 04 2014 r. (czas 00:14:31-00:41:36); 1 07 2014 r. (czas 00:05:53-00:23:24); 15 01 2015 r. (czas 01:09:27-01:50:47).

W dniu 17 września 2006 r. spadkodawca nabył nakłady w postaci domku letniskowego o powierzchni 40 m/2 w Ż. S. nad jeziorem S. za kwotę 30 000 zł. Domek ten posadowiony był na gruncie dzierżawionym od Nadleśnictwa w S..

Wartość tego nakładu według stanu na dzień śmierci spadkodawcy i cen obowiązujących w dacie zamknięcia rozprawy strony zgodnie ustaliły na kwotę 23 000 zł. Nakłady te stanowiły majątek wspólny pozwanej i spadkodawcy.

Dowód: umowa z dnia 17 09 2006 r. k. 160-161, dowód wpłaty z dnia 14 09 2006 r. k.419, oświadczenie stron na rozprawie dnia 15 01 2015 r. (czas 00:20:35), zeznania świadka M. S. na rozprawie dnia 1 07 2014 r. (czas 00:28:57-00:59:38), zeznania powódki na rozprawie dnia 24 04 2014 r. (czas 00:01:48-00:12:31) i na rozprawie dnia 15 01 2015 r. (czas 00:34:25-01:09:27), zeznania pozwanej na rozprawach: 24 04 2014 r. (czas 00:14:31-00:41:36); 1 07 2014 r. (czas 00:05:53-00:23:24); 15 01 2015 r. (czas 01:09:27-01:50:47).

Spadkodawca posiadał w Banku (...) rachunek lokaty walutowej w EUR, którego stan na dzień jego śmierci wynosił 15 701,67 EUR, co stanowiło równowartość 65 194,90 zł. według średniego kursu NBP z dnia 19 listopada 2012 r. wynoszącego 4,1521 zł. wskazanego przez Bank.

Dowód: pisma (...): z dnia 19 03 2014 r. k. 137, z dnia 17 09 2014 r. k. 239 akt.

Spadkodawca posiadał w (...) Bank (...) rachunki, których stan na dzień jego śmierci wynosił:

- rachunek oszczędnościowy w EUR płatny na żądanie: 381,28 EUR, co stanowi równowartość według kursu średniego NBP wskazanego przez Bank (1 EUR – 4, (...)) 1 586,66 zł.

- rachunek Superkonto – stan na dzień śmierci spadkodawcy wynosił: na początek dnia 5 829,95 zł., a na koniec dnia 4 929,95 zł. – dla ustalenia zachowku przyjęto tę pierwszą kwotę.

- rachunek lokaty w EUR: 7 654,38 EUR, co stanowi równowartość według kursu średniego NBP wskazanego przez Bank (1 EUR - 4,1614 zł.) kwoty 31 852,94 zł.

- książeczkę obiegową oszczędnościową z wkładem płatnym na żądanie w kwocie 262,88 zł.

Dowód: pisma (...): z dnia 17 03 2014 r. k. 138-139, z dnia 19 08 2014 r. k. 213-214 akt.

Spadkodawca posiadał w (...) Bank (...) rachunek oszczędnościowy w PLN, którego stan na dzień śmierci spadkodawcy wynosił 137 094,34 zł.

Dowód: pismo (...) Bank (...) z dnia 29 08 2014 r. k. 140 akt.

W chwili śmierci spadkodawca był właścicielem samochodu osobowego T. (...) rok produkcji 2007 zarejestrowanego po raz pierwszy na spadkodawcę w dniu 10 kwietnia 2007 r. Wartość tego samochodu według stanu na dzień śmierci spadkodawcy i cen obowiązujących w dacie zamknięcia rozprawy strony zgodnie ustaliły na kwotę 24 000 zł. Samochód ten stanowił majątek osobisty spadkodawcy, gdyż został nabyty z pieniędzy uzyskanych ze sprzedaży mieszkania przy ul. (...) w S. stanowiącego spadek po matce spadkodawcy.

Dowód: akta postępowania podatku od spadku po M. K. (1) – koperta k. 228, oświadczenie stron na rozprawie dnia 15 01 2015 r. (czas 00:15:58), zeznania świadka M. S. na rozprawie dnia 1 07 2014 r. (czas 00:28:57-00:59:38), zeznania świadka R. P. na rozprawie dnia 16 09 2014 r. (czas 00:08:13-00:56:15), zeznania powódki na rozprawie dnia 24 04 2014 r. (czas 00:01:48-00:12:31) i na rozprawie dnia 15 01 2015 r. (czas 00:34:25-01:09:27), zeznania pozwanej na rozprawach: 24 04 2014 r. (czas 00:14:31-00:41:36); 1 07 2014 r. (czas 00:05:53-00:23:24); 15 01 2015 r. (czas 01:09:27-01:50:47).

W dniu 23 grudnia 2011 r. spadkodawca otrzymał tytułem rekompensaty za mienie zabużańskie kwotę 20 550,54 zł. Pieniądze te zostały przeznaczone na docieplenie dobudówki w lokalu przy ul. (...) – 2 000 zł.; na rolety w domku w S. – 1 000 zł., na wycieczkę pozwanej do W. – 3 500 zł.; na naprawę instalacji elektrycznej w garażu przy ul. (...) oraz na bieżące potrzeby.

Dowód: pismo Wojewody (...) z dnia 6 11 2014 r. k. 250, zeznania pozwanej na rozprawach: 24 04 2014 r. (czas 00:14:31-00:41:36); 1 07 2014 r. (czas 00:05:53-00:23:24); 15 01 2015 r. (czas 01:09:27-01:50:47).

Decyzją Wojewody (...) z dnia 28 stycznia 2016 r. pozwana jako spadkobierca M. K. (1) uzyskała kwotę 41 244,24 zł. tytułem ekwiwalentu za mienie pozostawione za granicą przez P. K. (1), P. K. (2) i J. K.. Kwota ta została wypłacona pozwanej.

Dowód: decyzja z dnia 28 01 2016 r. k. 477-485v akt.

Związek małżeński pomiędzy spadkodawcą i pozwaną został zawarty w dniu 25 lutego 1989 r. Od roku 1983 osoby te pozostawały w konkubinacie i prowadziły wspólne gospodarstwo domowe.

W okresie trwania konkubinatu pozwana zbyła dnia 7 marca 1986 r. samochód osobowy F. (...) za kwotę 750 000 zł. (starych) oraz dnia 4 maja 1988 r. własnościowe prawo do lokalu za kwotę 600 000 zł. (starych).

W czasie trwania małżeństwa pozwanej i spadkodawcy emerytura spadkodawcy wpływała na rachunek w (...), a emerytura pozwanej na rachunek w (...).

Pozwana posiadała w Banku (...) rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy „Konto za zero”, którego stan na dzień 17 listopada 2012 r. – to jest na dzień śmierci spadkodawcy wynosił 2 107,10 zł.

Pozwana posiadała w (...) Bank (...) rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy, którego stan na dzień 17 listopada 2012 r. – to jest na dzień śmierci spadkodawcy wynosił 12 627,91 zł.

Pozwana posiadała także w (...) rachunek lokat terminowych, którego stan na dzień śmierci spadkodawcy wynosił 17 810,72 zł. oraz rachunek (...), którego stan na ten dzień wynosił 6 967,30 zł.

Dowód: umowa sprzedaży samochodu k. 187, umowa sprzedaży własnościowego prawa do lokalu k. 188-189, pismo Banku (...) z dnia 19 08 2014 r. k. 213-213v, pismo (...) Bank (...) z dnia 29 08 2014 r. k. 218, pismo (...) z dnia 24 03 2015 r. k. 308, zeznania pozwanej na rozprawach: 24 04 2014 r. (czas 00:14:31-00:41:36); 1 07 2014 r. (czas 00:05:53-00:23:24); 15 01 2015 r. (czas 01:09:27-01:50:47).

W listopadzie roku 1996 spadkodawca uzyskał ekwiwalent za rezygnację z kwatery stałej. Wartość tego ekwiwalentu stanowiła kwotę 87 648 zł. Początkowo od tego przychodu spadkodawca zapłacił podatek dochodowy w stawce 33% w kwocie 28 923,80 zł. Podatek powinien być zostać pobrany w stawce ryczałtowej 20%. Po korekcie spadkodawca zapłacił ostatecznie kwotę 17 529,60 zł. tytułem podatku. Tym samym uzyskał ekwiwalent w kwocie 70 118,40 zł.

Osobami uwzględnionymi przy ustaleniu wysokości ekwiwalentu z uwagi na powierzchnię należnego lokalu byli: żona U. K., córka K. K. (2), M. C. i N. C. umieszczeni w rodzinie zastępczej u U. i M. K. (1).

Dowód: pismo Wojskowej Agencji Mieszkaniowej Oddział (...) w G. z dnia 19 08 2014 r. k. 216, korekta podatku k. 162 akt.

Spadkodawca M. K. (1) był jedynym spadkobiercą po matce M. K. (2) zmarłej 5 czerwca 2004 r. W skład spadku po niej wchodziło prawo do lokalu mieszkalnego w S. przy ul. (...) oraz spółdzielcze własnościowe prawo do garażu nr (...) położnego w S. przy ul. (...).

Umową sprzedaży z dnia 8 grudnia 2005 r. spadkodawca zbył spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego za kwotę 320 000 zł. W treści umowy nie wskazano, aby część ceny sprzedaży została wpłacona przez kupującego na rachunek bankowy, natomiast kwota 100 000 zł. miała być zapłacona na rachunek bankowy spadkodawcy w (...) Bank (...) z kredytu, jaki uzyskał kupujący.

Umową sprzedaży z dnia 22 grudnia 2005 r. spadkodawca zbył spółdzielcze własnościowe prawo do garażu za kwotę 20 000 zł. W treści umowy nie wskazano, aby cena sprzedaży została wpłacona przez kupującego na rachunek bankowy spadkodawcy.

Za pieniądze ze sprzedaży mieszkania przy ul. (...) został wykonany remont lokalu przy ul. (...) oraz zakupiono meblowanie do tego lokalu. Za te pieniądze została kupiona T. (...) za około 60 000 zł.

Dowód: umowa sprzedaży garażu z dnia 22 12 2005 r. k. 163-164, umowa sprzedaży lokalu z dnia 8 12 2005 r. k. 305-306v, akta postępowania podatku od spadku po M. K. (2) – koperta k. 228, zeznania pozwanej na rozprawach: 24 04 2014 r. (czas 00:14:31-00:41:36); 1 07 2014 r. (czas 00:05:53-00:23:24); 15 01 2015 r. (czas 01:09:27-01:50:47).

W dniu 26 września 2000 r. powódka pożyczyła od spadkodawcy kwotę 1 500 DM, którą zobowiązała się zwrócić do dnia 30 października 2001 r. w DM lub w USD. Ostatecznie spadkodawca nie domagał się zwrotu tej kwoty i darował ją powódce.

Dowód: pokwitowanie z 26 09 200 r. k. 79, zeznania powódki na rozprawie dnia 24 04 2014 r. (czas 00:01:48-00:12:31) i na rozprawie dnia 15 01 2015 r. (czas 00:34:25-01:09:27), zeznania pozwanej na rozprawach: 24 04 2014 r. (czas 00:14:31-00:41:36); 1 07 2014 r. (czas 00:05:53-00:23:24); 15 01 2015 r. (czas 01:09:27-01:50:47).

W dniu 28 lipca 1992 r. powódka pożyczyła od spadkodawcy kwotę 14 500 000 zł. (starych), co stanowiło równowartość 1 100 USD, którą zobowiązała się zwrócić do dnia 31 lipca 1993 r. Kwota ta była przeznaczona na wykupienie na nazwisko powódki mieszkania komunalnego w G. przy ul. (...). Pożyczka ta została zwrócona przez R. P..

Dowód: pokwitowanie z 28 07 1992 r. k. 229, zeznania świadka M. S. na rozprawie dnia 1 07 2014 r. (czas 00:28:57-00:59:38), zeznania świadka R. P. na rozprawie dnia 16 09 2014 r. (czas 00:08:13-00:56:15), zeznania powódki na rozprawie dnia 24 04 2014 r. (czas 00:01:48-00:12:31) i na rozprawie dnia 15 01 2015 r. (czas 00:34:25-01:09:27).

Spadkodawca przekazywał powódce w latach 2001, 2003-2004 kwoty od 250 zł. do 600 zł. na bieżące utrzymanie. Był z nią oraz z jej rodziną w dobrych relacjach rodzinnych. Przekazywał też kwoty 300-500 zł. w latach 2007-2009, gdy powódka nie pracowała z powodu urodzenia dziecka.

Dowód: zapiski spadkodawcy k. 80-81, zapiski spadkodawcy, życzenia imieninowe k. 230, życzenia k. 275, zdjęcia k. 276, zeznania świadka M. S. na rozprawie dnia 1 07 2014 r. (czas 00:28:57-00:59:38), zeznania świadka R. P. na rozprawie dnia 16 09 2014 r. (czas 00:08:13-00:56:15), zeznania powódki na rozprawie dnia 24 04 2014 r. (czas 00:01:48-00:12:31) i na rozprawie dnia 15 01 2015 r. (czas 00:34:25-01:09:27), zeznania pozwanej na rozprawach: 24 04 2014 r. (czas 00:14:31-00:41:36); 1 07 2014 r. (czas 00:05:53-00:23:24); 15 01 2015 r. (czas 01:09:27-01:50:47).

Pozwana pokryła koszty pogrzebu i pochówku spadkodawcy oraz koszt stypy. Łączna wartość tych wydatków to kwota 8 100,95 zł. Na rzecz pozwanej został wypłacony zasiłek pogrzebowy z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w kwocie 4 000 zł.

Dowód: faktury k. 90,91, rachunek k. 92, decyzja o przyznaniu zasiłku pogrzebowego k. 287 akt.

Wezwaniem z dnia 7 czerwca 2013 r., doręczonym pozwanej w dniu 11 czerwca 2013 r., powódka domagała się od pozwanej zapłaty kwoty 302 500 zł. tytułem zachowku po M. K. (1).

Pismem z dnia 18 czerwca 2013 r. pozwana podniosła brak prawomocności postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po M. K. (1) i wskazała, że uznanie wysokości zachowku i jego zapłata są przedwczesne.

Dowód: wezwanie do zapłaty k. 6, dowód doręczenia k. 7, pismo pozwanej z dnia 18 06 2013 r. k. 78 akt.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów urzędowych i prywatnych złożonych do akt przez strony i uzyskanych przez Sąd, zeznań świadków M. S. i R. P. oraz zeznań stron. Sąd poczynił także ustalenia faktyczne na podstawie opinii pisemnej oraz opinii ustnej uzupełniającej biegłej z zakresu szacowania nieruchomości J. D..

Sąd poczynił ustalenia na podstawie dokumentów urzędowych i prywatnych szczegółowo opisanych przy dokonywaniu poszczególnych ustaleń faktycznych. Dowody te nie budziły wątpliwości Sądu, nie były też kwestionowane przez strony. Dowód z dokumentów przeprowadzono na rozprawie dnia 7 czerwca 2016 r.

Na podstawie zeznań powódki ustalono skład spadku po M. K. (1) oraz skład majątku wspólnego spadkodawcy i pozwanej, okoliczności dotyczące finansowania wykupu mieszkania komunalnego przez powódkę oraz zwrotu tej pożyczki spadkodawcy. Ustalono także okoliczności dotyczące przekazywania powódce środków na utrzymanie przez spadkodawcę w latach 2001 i 2003-2004 oraz po urodzeniu dziecka w latach 2007 – 2009 i utrzymywania kontaktów ze spadkodawcą przez powódkę. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne jako konsekwentne oraz zbieżne ze zgromadzonymi dokumentami i zeznaniami świadków M. S. i R. P.. W tym miejscu wskazać jednak należy, że Sąd nie uznał za wiarygodne twierdzeń powódki jakoby spadkodawca wszystkie kwoty uzyskane ze sprzedaży mieszkania i garażu przy ul. (...) w S., ekwiwalentu za mienie zabużańskie oraz ekwiwalentu ze rezygnację z wojskowej kwatery stałej przechowywał aż do śmierci na rachunkach bankowych i tym samym wszystkie kwoty znajdujące się na rachunkach bankowych spadkodawcy stanowiły jego majątek osobisty. Ekwiwalent za rezygnację z kwatery spadkodawca uzyskał w 1996 r., mieszkanie i garaż sprzedał w grudniu 2005 r, ekwiwalent za mienie zabużańskie otrzymał w grudniu 2011 r., a więc prawie rok przed śmiercią. Twierdzenia powódki są niezgodne z zasadami doświadczenia życiowego, a także z innymi twierdzeniami powódki dotyczącymi chociażby zakupu samochodu T. (...) w roku 2007 właśnie za część pieniędzy ze sprzedaży mieszkania przy ul. (...). Z transakcji dokonywanych przez spadkodawcę udokumentowanych w aktach sprawy wcale nie wynika, aby kwoty ze sprzedaży mieszkania i garażu, za wyjątkiem 100 000 zł. wpłynęły na rachunek bankowy. Zatem spadkodawca mógł przez wiele lat dysponować swoimi pieniędzmi. W tych okolicznościach Sąd nie uznał, aby środki na rachunkach spadkodawcy w całości należały do spadku po nim, o czym będzie jeszcze mowa niżej.

Na podstawie zeznań pozwanej ustalono skład spadku oraz skład majątku wspólnego byłych małżonków K., okoliczności dotyczące wspierania powódki przez spadkodawcę miesięcznymi wpłatami na bieżące utrzymanie, fakt przekazania przez spadkodawcę pieniędzy na wykupienie przez powódkę mieszkania komunalnego. Ustalono także przeznaczenie pieniędzy z ekwiwalentu za mienie zabużańskie otrzymanego w grudniu 2011 r. oraz okoliczności dotyczące przeznaczenia środków ze sprzedaży mieszkania przy ul. (...) w S.. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne jako konsekwentne i zbieżne ze zgromadzonymi dokumentami oraz zgodne z zasadami doświadczenia życiowego.

Na podstawie zeznań świadka M. S. – męża powódki ustalono okoliczności dotyczące wspierania powódki w latach 2007-2009, gdy nie pracowała po urodzeniu dziecka. Ustalono także skład spadku po spadkodawcy, gdy chodzi o dom przy ul. (...), samochód i domek w S.. Co do oszczędności spadkodawcy Sąd nie poczynił ustaleń na podstawie zeznań tego świadka, albowiem świadek ożenił się z powódką dopiero w 2007 r. i wiedza świadka w tym zakresie jest zasłyszana od powódki i stanowi powtórzenie jej zeznań składanych w tej sprawie.

Na podstawie zeznań świadka R. P. przesłuchanego na rozprawie 16 września 2014 r. ustalono, że w skład spadku wchodzi samochód T. (...) zakupiony przez spadkodawcę jako nowy ze środków uzyskanych ze sprzedaży mieszkania w S. przy ul. (...). Ustalono także, że spadkodawca, gdy powódka jeszcze przed śmiercią babci była bezrobotna, wspierał ją kwotami po kilkaset złotych. Ustalono i to, że spadkodawca pożyczył powódce pieniądze na wykupienie mieszkania od Gminy, a pożyczkę tę zwrócił spadkodawcy świadek – ojczym powódki. Zeznania te Sąd uznał za wiarygodne jako korespondujące z zeznaniami powódki oraz ze zgromadzonymi dokumentami. Gdy chodzi o kwestie zwrotu pożyczki zeznania świadka są zgodne z zasadami doświadczenia życiowego i są wiarygodne tym bardziej, że spadkodawca nie domagał się od powódki zwrotu tej pożyczki mimo znacznego czasu od jej udzielenia do śmierci spadkodawcy.

Postanowieniem z dnia 19 lutego 2015 r. (k. 293) dopuszczono dowód z opinii biegłego z zakresu szacowania nieruchomości na okoliczność ustalenia, według stanu na dzień śmierci spadkodawcy i cen aktualnie obowiązujących,

wartości nieruchomości położonej w S. przy ul. (...) wraz z udziałem w częściach wspólnych i pomieszczeniem przynależnym w postaci garażu.

Opinię pisemną w tym przedmiocie sporządził biegły K. L. (k. 323-344). Została ona uzupełniona na rozprawie dnia 13 października 2015 r. Została ona jednak uznana za niewiarygodną, a tym samym za nieprzydatną dla rozstrzygnięcia sprawy.

Opinia była kwestionowana w piśmie powódki z dnia 9 czerwca 2015 r. (k. 362-364) i Sąd zarzuty te podzielił. Przedmiotem wyceny był bowiem lokal w małym domu mieszkalnym, w którym znajdują się dwa lokale. Tymczasem jako nieruchomości porównawcze biegły przyjął lokale znajdujące się w budynkach wielomieszkaniowych – tabela k. 336-337, zeznania biegłego na rozprawie dnia 13 października 2015 r. (czas 00:08:19). W tej sytuacji Sąd dopuścił dowód z opinii innego biegłego (k. 400).

Biegła J. D. sporządziła opinię pisemną (k. 424-438) zgodnie, z którą wartość wycenianego prawa ustaliła na kwotę 608 000 zł. I ta opinia była kwestionowana przez powódkę w piśmie z dnia 26 stycznia 2016 r. (k. 451-452). Powódka kwestionowała przyjęte przez biegłą nieruchomości porównawcze oraz trend spadkowy cen nieruchomości w S..

Na rozprawie dnia 7 czerwca 2016 r. biegła w opinii ustnej uzupełniającej wskazała, że korzystała z bazy transakcji z okresu dwóch lat i odrzucała nieruchomości developerskie i lokale o małej powierzchni. Zatem biegła uwzględniła należycie trend cenowy nieruchomości w S.. Pozwana kwestionowała także uwzględnienie pośród nieruchomości porównawczych nieruchomości przy ul. (...) (pozycja 12 tabeli k. 432). Biegła wskazała, że powierzchnia działki, na której posadowiony jest budynek wynosi 488 m², nie wiedziała jednak, jaka powierzchnia działki nie jest zabudowana. Na podstawie zdjęć złożonych przez powódkę na rozprawie Sąd uznał, że nieruchomość ta z uwagi na niewielką powierzchnię niezabudowanej części działki nie może stanowić nieruchomości porównawczej. W pozostałym zakresie Sąd uznał opinię biegłej i dane w niej zawarte za wiarygodne i w pełni przydatne dla rozstrzygnięcia sprawy.

W konsekwencji, wobec wyeliminowania spośród nieruchomości porównawczych nieruchomości pod pozycją 12 Sąd sam dokonał ustalenia średniej wartości nieruchomości porównawczych i wartości wycenianego prawa. Sąd był do tego uprawniony, gdyż liczba nieruchomości porównawczych była wystarczająca (14 pozycji), a wykonanie działania rachunkowego nie wymagało wiedzy specjalistycznej biegłego. Po wyeliminowaniu nieruchomości pod pozycją 12 cena minimalna nieruchomości porównawczych wynosiła 6 068,30 zł. (pozycja 7), cena maksymalna wynosiła 9 375 zł. (pozycja 8), a cena średnia to kwota 7 721,65 zł. Po przemnożeniu tej kwoty przez powierzchnię lokalu oraz przez współczynnik korygujący 1,08 (k. 433) wartość prawa do nieruchomości wynosi po zaokrągleniu 651 306 zł. Taką wartość Sąd przyjął dla ustalenia substratu zachowku.

W tym miejscu wskazać należy, że nie jest możliwym przyjęcie wartości tej nieruchomości jako kwotę 743 000 zł., jak tego chciał pełnomocnik powódki w ostatnim słowie przed zamknięciem rozprawy. Taka wartość nieruchomości była wskazywana przez pozwaną w odpowiedzi na pozew (pomniejszona o wartość wpisanej hipoteki) według załączonej wyceny (k. 94). Pełnomocnik powódki wartość tę jednak kwestionował, co było powodem dopuszczenia dowodu z opinii biegłych. W piśmie procesowym z dnia 14 marca 2016 r. (k. 464-465) pozwana wycenę biegłej D. zaakceptowała. Skoro tak i wobec jednolicie ukształtowanego w orzecznictwie poglądu, że wartość substratu zachowku ustala się według stanu na dzień otwarcia spadku i cen obowiązujących w dacie orzekania Sąd nie mógł ustalić wartości nieruchomości przy ul. (...) zgodnie z wyceną dokonaną 26 stycznia 2013 r., a więc prawie trzy i pół roku przed datą zamknięcia rozprawy. W tym miejscu wskazać jeszcze należy, że wartość nieruchomości nie ulega obniżeniu o wartość wpisanej hipoteki, bo hipoteka ta nie odzwierciedla rzeczywistego zadłużenia związanego z przekształceniem użytkowania wieczystego na własność, lecz zabezpiecza kwotę należną Gminie z tytułu tego przekształcenia rozłożoną na raty, a pozwana nie wykazała, aby istniało wymagalne zadłużenie z tego tytułu.

Ponieważ Sąd ustalił wartość nieruchomości w wyżej wskazany sposób, na rozprawie dnia 7 czerwca 2016 r. oddalono wnioski powódki o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłej J. D. (czas 00:46:20) oraz o powołanie innego biegłego (czas 01:01:01). Dowody te były zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Na tej samej rozprawie oddalając wszystkie dotychczas nieuwzględnione wnioski stron oddalono wniosek powódki zawarty w piśmie z dnia 5 maja 2014 r. (k. 147), ponowiony w piśmie z dnia 15 grudnia 2014 r. (k. 268) o zwrócenie się do (...), (...), (...) Bank (...) o przesłanie historii rachunków, w tym historii lokat za okres od 1 stycznia 2005 r. (koniec roku 2004 – nabycie spadku po M. K. (2)) do dnia 17 listopada 2012 r. na okoliczność aktywów zgromadzonych na rachunkach, dokonywanych na nie wpłat, pochodzenia środków z tytułu wpłat, m. in. ze sprzedaży lokalu mieszkalnego i garażu po babci powódki, wpływu na rachunek odszkodowania w kwocie około 20 000 zł. za mienie zabużańskie po pradziadkach powódki, dokonanej wpłaty na samochód w roku 2007.

W toku postępowania Sąd uwzględnił wniosek powódki i ustalił stan rachunków bankowych spadkodawcy i pozwanej na dzień 17 listopada 2012 r. Zgodnie z przepisem art. 922 par. 1 kc spadkiem są wszystkie prawa i obowiązki spadkodawcy istniejące w dacie otwarcia spadku, czyli w dacie jego śmierci. Nie budzi wątpliwości jednak to, że spadkodawca w chwili śmierci był żonaty, związek małżeński zawarł 25 lutego 1989 r. i w związku tym panował ustrój wspólności majątkowej małżeńskiej. To, że spadkodawca dysponował przed śmiercią składnikami majątkowymi stanowiącymi jego majątek osobisty nie oznacza, że te składniki istniały w chwili jego śmierci, a zatem stanowiły spadek po nim. Pieniądze są rzeczą oznaczoną, co do gatunku, a nie co do tożsamości. To, że zostałyby nawet wpłacone na rachunek bankowy nie oznacza, że w chwili śmierci spadkodawcy są to te same pieniądze. Składniki spadku po matce spadkodawcy M. K. (2) spadkodawca zbył w dniach 8 i 22 grudnia 2005 r., a więc prawie siedem lat przed swą śmiercią. Niemożliwe do zaakceptowania są twierdzenia powódki i przesłuchanych wnioskowanych przez nią świadków jakoby spadkodawca był minimalistą, człowiekiem bardzo oszczędnym – w domyśle oszczędzającym na spadek po sobie. Twierdzenia te nie są możliwe do zaakceptowania już choćby z tej przyczyny, że ten oszczędny, a wręcz skąpy według powódki spadkodawca nabył w roku 2007 T. (...) – samochód nowy za kwotę 60 000 zł., która i dzisiaj jest kwotą znaczną. Z zeznań pozwanej wynika zaś, że spadkodawca z zawodu farmaceuta, zawodowy wojskowy żył adekwatnie do swej pozycji społecznej, to znaczy wyjeżdżał w celach wypoczynkowych, chodził na kawę, robił zakupy, dawał pieniądze córce na bieżące utrzymanie, remontował dom, nie oszczędzał i nie skąpił sobie i żonie niczego. Pozwana przy tym szczegółowo opisała, na co wydatkowana została kwota 20 000 zł. otrzymana przez spadkodawcę na rok przed śmiercią, a Sąd ustalił, że samochód T. stanowił majątek osobisty spadkodawcy i miał przy tym na względzie to, że istnieje niewielka odległość czasowa pomiędzy zakupem tego samochodu, a sprzedażą majątku spadkowego po matce spadkodawcy. W tej sytuacji Sąd uznał wnioskowane przez powódkę dowody za zbędne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Roszczenie powódki jest zasadne w części, przy czym na zakres rozstrzygnięcia wpływ miały dwie wpłaty dokonane przez pozwaną w toku procesu.

Zgodnie z przepisem art. 991 kc, zstępnym, małżonkowi oraz rodzicom spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy, należą się, jeżeli uprawniony jest trwale niezdolny do pracy albo jeżeli zstępny uprawniony jest małoletni - dwie trzecie wartości udziału spadkowego, który by mu przypadął przy dziedziczeniu ustawowym, w innych zaś wypadkach - połowa wartości tego udziału (zachowek) (par. 1). Jeżeli uprawniony nie otrzymał należnego mu zachowku bądź w postaci uczynionej przez spadkodawcę darowizny, bądź w postaci powołania do spadku, bądź w postaci zapisu, przysługuje mu przeciwko spadkobiercy roszczenie o zapłatę sumy pieniężnej potrzebnej do pokrycia zachowku albo do jego uzupełnienia (par. 2).

Bezspornym w sprawie jest, że powódka i pozwana są jedynymi spadkobiercami ustawowymi M. K. (1). Gdyby więc spadkodawca nie sporządził testamentu na rzecz pozwanej ich udział w spadku wynosiłby po 1/2. Bezspornym jest i to, że powódka w chwili śmierci spadkodawcy nie była ani małoletnia ani trwale niezdolna do pracy. Zatem należny jej zachowek to połowa udziału w spadku, jaki przypadłaby jej w wyniku dziedziczenia ustawowego.

Zgodnie z przepisem art. 922 kc, prawa i obowiązki majątkowe zmarłego przechodzą z chwilą jego śmierci na jedną lub kilka osób stosownie do przepisów księgi niniejszej (par. 1). Do długów spadkowych należą także koszty pogrzebu spadkodawcy w takim zakresie, w jakim pogrzeb ten odpowiada zwyczajom przyjętym w danym środowisku, koszty postępowania spadkowego, obowiązek zaspokojenia roszczeń o zachówek oraz obowiązek wykonania zapisów zwykłych i poleceń, jak również inne obowiązki przewidziane w przepisach księgi niniejszej (par. 3). Jak Sąd ustalił pozwana pokryła koszty pogrzebu i pochówku spadkodawcy łączną kwotą 8 100,95 zł. Otrzymała jednak zasiłek pogrzebowy w kwocie 4 000 zł. Zatem długi spadkowe w tym zakresie wynoszą kwotę 4 100,85 zł. Rozliczenia takiej kwoty domagała się pozwana i kwotę taką Sąd przyjął jako dług spadkowy.

Wbrew stanowisku pozwanej powódka nie otrzymała od spadkodawcy darowizn tego rodzaju, które powinny zostać zaliczone na poczet należnego jej zachowku.

Zgodnie z przepisem art. 993 kc, przy obliczaniu zachowku nie uwzględnia się zapisów zwykłych i poleceń, natomiast dolicza się do spadku, stosownie do przepisów poniższych, darowizny oraz zapisy windykacyjne dokonane przez spadkodawcę. Zgodnie zaś z art. 994 kc, przy obliczaniu zachowku nie dolicza się do spadku drobnych darowizn, zwyczajowo w danych stosunkach przyjętych, ani dokonanych przed więcej niż dziesięciu laty, licząc wstecz od otwarcia spadku, darowizn na rzecz osób niebędących spadkobiercami albo uprawnionymi do zachowku (par. 1). Przy obliczaniu zachowku należnego zstępnemu nie dolicza się do spadku darowizn uczynionych przez spadkodawcę w czasie, kiedy nie miał zstępnych. Nie dotyczy to jednak wypadku, gdy darowizna została uczyniona na mniej niż trzysta dni przed urodzeniem się zstępnego (par. 2).

Zdaniem Sądu, nie podlegają doliczeniu do spadku kwoty przekazywane przez spadkodawcę powódce w latach 2001, 2003-2004 oraz w latach 2007-2009, gdy powódka nie pracowała z powodu urodzenia dziecka. Z poczynionych ustaleń wynika, że spadkodawca był osobą dobrze sytuowaną materialnie, uzyskiwał sporą emeryturę – 3 000 zł., powódka jest jego jedynym dzieckiem. W tej sytuacji spadkodawca przekazując powódce pieniądze na bieżące utrzymanie, gdy po studiach była bezrobotna i gdy urodziła dziecko realizował obowiązek alimentacyjny, do którego poczuwał się moralnie zobowiązany. Nie były to kwoty uszczuplające majątek spadkodawcy tym bardziej, że od grudnia 2005 r. dysponował środkami ze spadku po matce, a babce powódki. W sytuacji społecznej i materialnej, w jakiej żył spadkodawca były to normalne formy wsparcia dorosłego dziecka powszechnie znane w polskim społeczeństwie.

Nie stanowi również darowizny podlegającej doliczeniu do spadku kwota 1 500 DM, którą powódka w dniu 26 września 2000 r. pożyczyla od spadkodawcy i której nie zwróciła, a spadkodawca nie domagał się zwrotu tej kwoty i darował ją powódce. Również ta kwota biorąc pod uwagę jej wielkość w proporcji do majątku i sytuacji materialnej spadkodawcy jest, zdaniem Sądu, darowizną drobną nie podlegającą doliczeniu do spadku i zaliczeniu na poczet zachowku.

W tej sytuacji spadek po M. K. (1) stanowią:

1. prawo odrębnej własności lokalu przy ul. (...) w S. wraz z prawami z nim związanymi o wartości 651 306 zł. zgodnie z opinią biegłej J. D. i korektą dokonaną przez Sąd;
2. prawo własności samochodu T. (...) rok produkcji 2007 w całości o wartości 24 000 zł. zgodnie ustalonej przez strony stanowiącej majątek osobisty spadkodawcy;
3. udział w 1/2 wartości nakładów na domek letniskowy w S. o wartości 11 500 zł. zgodnie ustalonej przez strony, przy czym Sąd uznał, że prawo to stanowiło przedmiot majątku wspólnego małżonków K.;
4. wierzytelność odpowiadająca kwocie 41 244,24 zł. tytułem ekwiwalentu za mienie zabużańskie stanowiąca w całości majątek osobisty spadkodawcy, która to kwota została wypłacona pozwanej w styczniu 2016 r.;
5. kwota 120 91083 zł. stanowiąca 1/2 środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych prowadzonych na nazwisko spadkodawcy;

6. kwota 19 756,51 zł. stanowiąca 1/2 środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych prowadzonych na nazwisko pozwanej.

Łączna wartość spadku po M. K. (1) stanowi kwotę 868 717,58 zł.

Od kwoty tej należy odjąć kwotę 4 100,95 zł. stanowiącą dług spadkowy – koszty pogrzebu i pochówku spadkodawcy pokryte przez pozwaną. Zatem wartość substratu zachowku wynosi 864 616,63 zł., a należny powódce zachówek to kwota 216 154,15 zł. (1/4 z 864 616,63 zł.).

W toku postępowania pozwana dokonała na rzecz powódki dwóch wpłat na poczet zachowku – kwot 200 000 zł. i 30 000 zł. Dokonując tych wpłat pozwana nie wskazała w jaki sposób wpłaty te mają być zaliczone, Powódka, zgodnie z przepisem art. 451 kc dokonała zaliczenia tych wpłat w pierwszej kolejności na zaległe odsetki, a następnie na należność główną przy czym dokonywała zaliczenia obliczając odsetki od kwoty żądanej w pozwie czyli 302 500 zł.

Pismem z dnia 15 września 2014 r. (k. 228) powódka wskazała, że dokonała rozliczenia kwoty długu w ten sposób, że naliczyła odsetki ustawowe od dnia 23 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty od kwoty żądania to jest 302 500 zł., co wyniosło kwotę 10 257 zł. Za termin wpłaty najbardziej korzystny dla pozwanej przyjęła 23 grudnia 2013 r. (postanowienie spadkowe stało się prawomocne 18 grudnia 2013 r.). Z kwoty zapłaconej zaliczyła 10 257 zł. na zaległe odsetki. Po rozliczeniu wpłaty kwota żądania wynosiła 112 257 zł. Powódka cofnęła żądanie pozwu, co do zapłaty kwoty 189 743 zł. i wobec tego domagała się zapłaty kwoty 112 257 zł. z odsetkami od dnia 16 maja 2014 r. do dnia zapłaty. Z pisma tego wynika, że powódka mimo, że w pozwie domagała się odsetek od dnia wniesienia pozwu ostatecznie określiła, że domaga się ich od dnia 23 grudnia 2013 r. Cofnęła powództwo co do odsetek za okres wcześniejszy i co do części kwoty należności głównej, na którą dokonała zaliczenia wpłaty. Ponieważ jednak należny powódce zachówek to nie kwota 302 500 zł. lecz kwota 216 154,15 zł. koniecznym było dokonanie zaliczenia wpłaty pozwanej na zaległe odsetki od 23 grudnia 2013 r. ale w inny sposób niż uczyniła to powódka.

W tym miejscu wskazać należy, że powódce przysługują odsetki ustawowe od dnia 23 grudnia 2013 r. W tej dacie prawomocne było już postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku na rzecz pozwanej, a dnia 11 czerwca 2013 r. pozwanej doręczono wezwanie powódki do zapłaty zachowku. W dniu 23 grudnia 2013 r. pozwana opóźniła się już z zapłatą zachowku, dlatego zgodnie z przepisem art. 481 par. 1 kc powódce należały się już odsetki. Wpłata kwoty 200 000 zł. została dokonana 15 maja 2014 r. Odsetki ustawowe od kwoty 216 154,15 zł. za okres od dnia 23 grudnia 2013 r. do dnia 15 maja 2014 r. wyniosły 11 086,04 zł. Po odjęciu tej kwoty od kwoty wpłaty 200 000 zł. na poczet należności głównej zaliczeniu podlegała różnica, to jest kwota 188 913,96 zł. O taką też kwotę ulegała zmniejszeniu kwota zachowku należna powódce. Zatem na dzień 16 maja 2015 r. powódce przysługiwało roszczenie o zapłatę kwoty 27 240,19 zł. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 16 maja 2014 r. (216 154,15 – 188 913,96).

W dniu 16 października 2015 r. pozwana zapłaciła powódce 30 000 zł. Na rozprawie w dniu 7 czerwca 2016 r. pełnomocnik powódki oświadczył, że dokonał zaliczenia wpłaconej kwoty na zaległe odsetki. Pełnomocnik dokonywał jednak zaliczenia na odsetki od kwoty innej niż należny powódce na dzień 16 maja 2014 r. zachówek.

Kwota odsetek skapitalizowanych za okres od 16 maja 2014 r. do 16 października 2015 r. od należnego powódce zachowku w kwocie 27 240,19 zł. wynosi 3 923,33 zł. Pozostała część wpłaconej przez pozwaną kwoty 30 000 zł., to jest kwota 26 076,67 zł. (30 000 – 3 923,33) podlegała zaliczeniu na należność główną. Zatem pozostała niezapłacona kwota 1 163,52 zł. z odsetkami od dnia 17 października 2015 r. do dnia zapłaty.

Dlatego, w punkcie 1 wyroku, na podstawie przepisu art. 991 par. 1 i 2 kc, zasądzono od pozwanej na rzecz powódki kwotę 1 163,52 zł. tytułem brakującej części zachowku. W punkcie 1 wyroku na podstawie przepisów art. 481 par. 1 i 2 zasądzono od tej kwoty odsetki ustawowe i odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 17 października 2015 r.

W punkcie 2 wyroku, na podstawie przepisów art. 203 par. 1 i 4 kpc umorzono postępowanie w zakresie cofniętego powództwa, co do odsetek do dnia 22 grudnia 2013 r. i kwot zapłaconych przez pozwaną zaliczonych na zaległe odsetki i należność główną. Pozwana na rozprawie dnia 7 czerwca 2016 r. wyraziła zgodę na umorzenie postępowania.

W punkcie 3 wyroku, na podstawie przepisów art. 991 par. 1 i 2 kc stosowanych, a contrario oddalono powództwo ponad kwotę zasądzoną w punkcie 1 wyroku jako bezzasadne.

O kosztach postępowania orzeczono w punktach 4 i 5 wyroku odstępując od obciążenia nimi pozwanej i obciążając nimi powódkę w zakresie kosztów sądowych. O kosztach orzeczono na podstawie przepisów art. 108 par. 1 kpc i art. 102 kpc.

W okolicznościach sprawy Sąd uznał, że istnieją szczególnie uzasadnione okoliczności w rozumieniu przepisu art. 102 kpc przemawiające za odstąpieniem od obciążania pozwanej kosztami procesu, w tym kosztami na rzecz powódki. Pozew i wezwanie do zapłaty zostały skierowane zanim uprawomocniło się postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku na rzecz pozwanej. Powódka w wywiedzionej apelacji kwestionowała ważność testamentu spadkodawcy twierdząc, że w testamencie ustnym powołał ją do dziedziczenia w 1/2. Gdyby tak było powódka nie miałaby skutecznego roszczenia o zachówek. W toku postępowania powódka prezentowała roszczeniową postawę. Pozwana, gdy tylko było to możliwe po uprawomocnieniu postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, bo już 15 maja 2014 r. przelała na rachunek powódki kwotę 200 000 zł. tytułem zachowku. Nie zmieniło to postawy procesowej powódki, a przeciwnie po tej wpłacie powstały kolejne koszty postępowania związane z opiniami biegłych. W dacie wniesienia pozwu pozwana nie dała podstaw do wytoczenia powództwa, a to postawa powódki wygenerowała znaczne koszty tego postępowania. Udział w sprawie pełnomocnika powódki nie przyczynił się do szybszego zakończenia sprawy i zmniejszenia kosztów. W tej sytuacji brak jest podstaw do obciążenia pozwanej kosztami postępowania na rzecz powódki.

Zgodnie z przepisami art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąży przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu (ust. 1). Koszty nieobciążające przeciwnika sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji nakazuje ściągnąć z roszczenia zasądzonego na rzecz:

- 1) strony, której czynność spowodowała ich powstanie;
- 2) strony zastąpionej przez kuratora lub
- 3) osoby, na której rzecz prokurator wytoczył powództwo lub zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania.

Ponieważ Sąd odstąpił od obciążenia kosztami pozwanej, a działanie powódki spowodowało koszty postępowania w postaci opłaty od uwzględnionego powództwa w kwocie 10 807,75 zł., z czego powódka uiściła tylko 800 zł., wydatki w kwocie 25 zł. (k. 261) oraz koszty opinii biegłych łącznie w kwocie 3 794,86 zł. na poczet, których powódka uiściła zaliczkę w kwocie 3 000 zł. Sąd nakazał ściągnięcie od powódki na rzecz Skarbu Państwa kwot: 10 007,75 zł. tytułem nieziszczonej części opłaty od pozwu; 25 zł. tytułem wydatków i kwotę 794,96 zł. tytułem brakującej części opinii biegłych. Ściągnięcie tych kwot nakazano od powódki bezpośrednio, a nie z zasądzonego roszczenia, gdyż roszczenie prawie w całości zostało zapłacone przez pozwaną przed wydaniem wyroku.